

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Inrichting en Beheer Leefomgeving

Onderwerp:

Verzuim archeologisch onderzoek graafwerkzaamheden A1

Notagegevens

Bestuursorgaan	: B-en-W 5-04-2022
Notanummer	: 2022-287
Datum	: 5-04-2022
Programma	: 05-Ruimtelijke ontwikkeling
Portefeuillehouder	: Wethouder Grijzen,
Bijlage(n)	: Overeenkomst Gemeente Deventer Heijmans 23-3-2022.docx

Parafering

28-03-2022: Programmamanager Ruimtelijke Ontwikkeling23-03-2022: Programmamanager Kunst, cultuur en erfgoed

Agendering

* 28-03-2022: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

6-04-2022

B & W d.d.: 5-04-2022

Besluit

1. De overeenkomst Verstoring archeologie Oprit A1, aansluiting 23 Gemeente Deventer & Heijmans Infra vast te stellen;
2. De burgemeester te verzoeken om de programmamanager RO volmacht te verlenen om deze overeenkomst namens B&W te ondertekenen

De nota en het besluit openbaar te maken.

Inleiding

Bij de verbreding van de A1 moet conform het archeologiebeleid van de gemeente Deventer rekening worden gehouden met de archeologische waarden ter plaatse. Een groot deel van het tracé en de werkzaamheden valt onder een Tracébesluit in het kader van de Crisis & Herstelwet, waardoor Rijkswaterstaat zelf Bevoegd Gezag is en de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE) als adviseur optreedt. Hierbij maakt de RCE gebruik van lokale kennis van de gemeenten. Afgesproken is dat de gemeente Deventer hier optreedt als eerste aanspreekpunt namens het bevoegd gezag en waar nodig afstemt met Rijkswaterstaat.

Ter plaatse van de oprit van aansluiting 23, hoofdrijbaan rechts, bevindt zich een zone waar rekening gehouden moet worden met een vindplaats uit IJzertijd en Romeinse tijd.

Gemeente Deventer heeft RWS in de fase van de Milieueffectrapportage (MER), het Tracébesluit, de aanbesteding en de opdrachtverlening naar Heijmans bij herhaling hierop gewezen. Heijmans heeft hier rekenschap van genomen en hiervoor opdracht gegeven aan RAAP bv om door middel van booronderzoek de diepteligging van de archeologische laag vast te stellen. Op basis van dit rapport zijn heldere afspraken gemaakt over de inzet van archeologische

begeleiding bij graafwerkzaamheden die dieper reiken dan de bufferzone.

Door de gemeente Deventer is op d.d. 28-5-2020 geconstateerd dat een deel van het tracé alsnog zonder enige vorm van archeologische begeleiding was ontgraven en met vulzand en puin aangevuld.

Na constatering is door Archeologie gemeente Deventer (en later ook RAAP) de diepte van de verstoring in kaart gebracht om op basis daarvan het vervolgtraject te bepalen. Het stilleggen van de werkzaamheden had op dat moment geen zin meer omdat de verstoring al had plaatsgevonden en zo werd verder vertraging voorkomen die gevolgen zou hebben voor Deventer en de omliggende regio.

Omgevingsmanager van Heijmans (dhr. A. van der Weij) en gemeentelijk archeoloog (dhr. B. Vermeulen) zijn samen tot de conclusie gekomen dat tegen de afspraken in op sommige delen niet alleen de beschermende laag van 20 cm (bufferzone) is afgegraven maar ook 10 tot 30 cm van de vindplaats zelf. Op basis van gegevens uit vindplaatsen in de directe omgeving (Bedrijvenpark A1) kan worden ingeschat dat 70 tot 90% van de sporen zich in bovenste 20 cm van de potentiële vindplaats bevond. Daarmee is het grootste deel van de potentiële vindplaats weg of sterk aangetast. Elk veldonderzoek dat nu nog wordt gedaan levert eigenlijk een onvolledig beeld op. Na het genoemde overleg zijn de nog resterende werkzaamheden naast de rijbaan wel conform afspraak onder archeologische begeleiding uitgevoerd.

Heijmans heeft voldoende inzichtelijk gemaakt dat zij geen economisch voordeel hadden bij het niet uitvoeren van het archeologisch onderzoek en het eventuele vervolg daarop. Dit maakte geen onderdeel uit van het contract waardoor de bedoelde werkzaamheden als meerwerk bij Rijkswaterstaat konden worden ingediend. Gezien het tijdspad was hier ook geen sprake van kostenbesparing.

De gemeente Deventer moet door deze overtreding van de vergunningsvoorschriften extra kosten maken om aanvullend wetenschappelijk onderzoek uit te voeren om het informatieverlies door de verstoring van de vindplaats te compenseren.

Heijmans heeft zich bereid gevonden om de gemeente Deventer in deze kosten te compenseren. Daarvoor is tussen Heijmans en de gemeente Deventer een bedrag van € 20.000,- overeengekomen.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Door het vaststellen van de overeenkomst worden de afspraken tussen de gemeente Deventer en Heijmans vastgelegd. Dit is in lijn met het eerdere B&W besluit (30-6-2020).

Kader

Bij de verbreding van de A1 moet conform het archeologiebeleid van de gemeente Deventer rekening worden gehouden met de archeologische waarden ter plaatse. Een groot deel van het tracé en de werkzaamheden valt onder een Tracébesluit in het kader van de Crisis & Herstelwet, waardoor Rijkswaterstaat zelf Bevoegd Gezag is en de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE) als adviseur optreedt. Hierbij maakt de RCE gebruik van lokale kennis van de gemeenten en gaat ook uit van het lokale archeologiebeleid. Afgesproken is dat de gemeente Deventer hier optreedt als eerste aanspreekpunt namens het bevoegd gezag en waar nodig afstemt met Rijkswaterstaat. Uitgangspunt bij de afwegingen vormt het op 28 januari 2015 vastgestelde archeologiebeleid van de gemeente Deventer.

Betrokken partijen en participatie

Bij de totstandkoming van de overeenkomst zijn Rijkswaterstaat (formele bevoegd gezag) en de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (Adviseur Rijkswaterstaat) betrokken geweest.

Argumenten voor en tegen

Voor

- * De voorgestelde route voorkomt een langdurig en tijdrovend juridisch traject.
- * De bijdrage op basis van de overeenkomst komt direct ten goede aan archeologische kenniswinst en compenseert zo iets van het kennisverlies door het verstoren van de vindplaats.

Financiële consequenties en dekking

Dit voorstel heeft geen consequenties voor de begroting van de gemeente Deventer. Er is geen sprake van extra uitgaven. Tegenover de extra inkomsten staan extra werkzaamheden ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek die anders niet waren uitgevoerd.

Openbaarmaking en communicatie

Aanpak en uitvoering

Na goedkeuring door B&W wordt de overeenkomst ondertekend door de programmamanager ruimtelijke ordening. Op basis van de overeenkomst maakt Heijmans het bedrag ineens over aan de gemeente Deventer. Na deze betaling verleent de gemeente Deventer opdracht aan derden voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Er is geen verantwoording naar Heijmans nodig.

Overeenkomst

Verstoring archeologie Oprit A1, aansluiting 23

Gemeente Deventer & Heijmans Infra

De ondergetekenden:

1. De gemeente Deventer ten dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door het college van burgemeester en wethouders, vertegenwoordigd door A.A.M. Bottenberg hierna verder te noemen “de gemeente”;
2. Heijmans Infra Graafsebaan 67, 5248 JT Rosmalen ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door Otto van Lookeren Campagne hierna verder te noemen Heijmans;

wensen in deze overeenkomst onderling afspraken te maken zoals verder in dit document aangegeven.

Artikel 1. Aanleiding en doel overeenkomst

Bij de verbreding van de A1 moet conform het archeologiebeleid van de gemeente Deventer rekening worden gehouden met de archeologische waarden ter plaatse. Een groot deel van het tracé en de werkzaamheden valt onder een Tracébesluit in het kader van de Crisis & Herstelwet, waardoor Rijkswaterstaat zelf Bevoegd Gezag is en de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE) als adviseur optreedt. Hierbij maakt de RCE gebruik van lokale kennis van de gemeenten. Afgesproken is dat de gemeente Deventer hier optreedt als eerste aanspreekpunt namens het bevoegd gezag en waar nodig afstemt met Rijkswaterstaat.

Ter plaatse van de oprit van aansluiting 23, hoofdrijbaan rechts, bevindt zich de grootste zone waar rekening gehouden moet worden met een vindplaats uit IJzertijd en Romeinse tijd.

Gemeente Deventer heeft RWS in de fase van de Milieueffectrapportage (MER), het Tracébesluit, de aanbesteding en de opdrachtverlening naar Heijmans bij herhaling hierop gewezen.

Heijmans heeft hier rekenschap van genomen en hiervoor opdracht gegeven aan RAAP bv om door middel van booronderzoek de diepteligging van de archeologische laag vast te stellen.

Op basis van dit rapport zijn heldere afspraken gemaakt over de inzet van archeologische begeleiding bij graafwerkzaamheden die dieper reiken dan de bufferzone.

Door de gemeente Deventer is op d.d. 28-5-2020 geconstateerd dat een deel van het tracé alsnog zonder enige vorm van archeologische begeleiding was ontgraven en met vulzand en puin aangevuld.

Na constatering is door Archeologie gemeente Deventer (en later ook RAAP) de diepte van de verstoring in kaart gebracht om op basis daarvan het vervolgtraject te bepalen. Het stilleggen van de werkzaamheden had op dat moment geen zin meer omdat de verstoring al had plaatsgevonden en zo werd verder vertraging voorkomen die gevolgen zou hebben voor Deventer en de omliggende regio.

Omgevingsmanager van Heijmans (dhr. A. van der Weij) en gemeentelijk archeoloog (dhr. B. Vermeulen) zijn samen tot de conclusie gekomen dat tegen de afspraken in op sommige delen niet alleen de beschermende laag van 20 cm (bufferzone) is afgegraven maar ook 10 tot 30 cm van de vindplaats zelf. Omdat er daarna ook nog met zwaar materieel door de cunetten is gereden, bedraagt de diepte van de verstoring naar schatting 20 tot 40 cm. Op basis van gegevens uit vindplaatsen in de directe omgeving (Bedrijvenpark A1) kan worden ingeschat dat 70 tot 90% van de sporen zich in bovenste 20 cm van de potentiële vindplaats bevond. Daarmee is het grootste deel van de potentiële vindplaats weg of sterk aangetast. Elk veldonderzoek dat nu nog wordt

gedaan levert eigenlijk een onvolledig beeld op. Na het genoemde overleg zijn de nog resterende werkzaamheden naast de rijbaan wel conform afspraak onder archeologische begeleiding uitgevoerd.

Heijmans heeft voldoende inzichtelijk gemaakt dat zij geen economisch voordeel hadden bij het niet uitvoeren van het archeologisch onderzoek en het eventuele vervolg daarop. Dit maakte geen onderdeel uit van het contract waardoor de bedoelde werkzaamheden als meerwerk bij Rijkswaterstaat konden worden ingediend. Gezien het tijdspad was hier ook geen sprake van kostenbesparing.

De gemeente Deventer moet door deze overtreding van de vergunningsvoorschriften extra kosten maken om aanvullend wetenschappelijk onderzoek uit te voeren om het informatieverlies door de versterking van de vindplaats te compenseren.

Heijmans heeft zich bereid gevonden om de gemeente Deventer in deze kosten te compenseren.

Artikel 2. Overeengekomen

De gemeente Deventer en Heijmans Infra zijn het volgende overeengekomen:

1. Heijmans wordt niet gevraagd het cunet te verwijderen. Het grootste deel van de potentiële vindplaats is weg of sterk aangetast en dit verwijderen is niet meer doelmatig.
2. De gemeente Deventer ziet af van handhavend optreden in verband met de overtreding van de vergunningsvoorwaarden op voorwaarde dat:

Heijmans de gemeente Deventer een bedrag van € 20.000 betaalt voor de extra kosten die de gemeente maakt om het informatieverlies door de versterking van de vindplaats te compenseren. Onder punt 4 is de onderbouwing van dit bedrag gegeven.

3. Onderbouwing bijdrage Heijmans Infra

Op basis van gegevens van RAAP archeologisch adviesbureau (adviseur Heijmans) en de gemeente Deventer is vastgesteld dat over een oppervlakte van 4.787m² het archeologisch vlak is verstoord. Als richtprijs voor dit onderzoek is in overleg een bedrag van 7 euro per m² bepaald. De geschatte kosten van het onderzoek bedragen daarmee € 33.509,- .

In een later stadium is een deel van dit onderzoek alsnog uitgevoerd in de vorm van archeologische begeleidingen. De hiermee gemaakte kosten bedragen circa € 13.000,-.

Daarom is tussen Heijmans en de gemeente Deventer een schikkingsbedrag van € 20.000,- overeengekomen.

Artikel 4. Specificatie en begroting werkzaamheden aanvullend onderzoek

Voor de bepaling van het bedrag voor het aanvullend archeologisch onderzoek is gekeken naar de resultaten van de archeologische onderzoeken die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd door Archeologie Deventer (gemeente Deventer) en de HBO-opleiding Archeologie van Saxion Hogescholen. Op basis hiervan is een aantal mogelijke onderzoeksvoorstellen geformuleerd. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Er wordt opdracht verleend aan externe partijen zodat opdrachtvorming goed controleerbaar is.
- Het betreft geen werkzaamheden die onderdeel uitmaken van eisen zoals opgenomen in de Programma's van Eisen voor de onderzoeken die door de gemeente Deventer zelf worden uitgevoerd. Het betreft dus altijd aanvullend onderzoek.

A. 14C-dateringen prehistorische graven (€ 3.900,-)

Door middel van koolstofdateringen kan organisch materiaal gedateerd worden. Hierbij kan gedacht worden aan houtskool, maar ook aan verkoolde aankeuzels op aardewerk en (verbrand) botmateriaal.¹ In 2013 werd bij het veldpracticum van de opleiding HBO Archeologie van Saxion een grafmonument uit de tweede helft van de bronstijd gevonden (1100-800 voor Chr.). De vulling van de greppel om de grafheuvel gevonden bij de Fieldschool

¹ Het C14-laboratorium in Poznan (Polen) rekent €300,- per C14-datering.

is geheel gezeefd. Hierbij zijn kleine fragmenten aardewerk gevonden, maar met weinig diagnostische kenmerken waardoor er enkel een zeer ruime datering gegeven kon worden. Ook zijn houtskoolmonsters genomen. Ook van de vulling van enkele paalkuilen van de palenstructuur binnen het grafmonument zijn houtskoolmonsters genomen die gedateerd kunnen worden. Door de houtskoolfragmenten te dateren kan een scherpere datering aan het grafmonument gegeven worden, waardoor ook grotere, synthetiserende vragen over bewoning in het dit gebied beantwoord kunnen worden. In totaal zijn er acht houtskoolmonsters uit de vulling van de greppel van het langbed aanwezig en twee houtskoolmonsters uit de vullingen van de palenstructuur.

Behalve de inhumatiegraven zijn er in en rond het grafmonument ook een zevental jongere crematiebijzettingen aangetroffen. Deze crematiegraven werden hoofdzakelijk zonder aardewerken urn aangetroffen, waardoor deze graven niet op basis van de uiterlijke kenmerken van het aardewerk gedateerd konden worden. Het verbrande menselijk botmateriaal uit de genoemde graven is nog aanwezig in het depot van de gemeente Deventer. Van elk graf kan een monster genomen worden voor C14-datering om de ouderdom van deze graven vast te stellen. Van één crematiegraf is tevens houtskool verzameld.

Langbed:	3 monsters	(8 beschikbaar)
Palenstructuur:	2 monsters	(2 beschikbaar)
Crematies	8 monsters	(8 beschikbaar)
Totaal	13 monsters	

Kosten 13 monsters a € 300,- per stuk = € 3.900,-

B. Synthetiserend keramiekonderzoek (€ 10.010,-)

In de periode 2000-2014 is het oostelijke deel van het bedrijventerrein A1 onderzocht. Tussen 2019 en 2021 volgde het oostelijke deel van het plangebied. De keramiekvondsten uit de prehistorie zijn of worden op hoofdlijnen uitgewerkt of gerapporteerd. Bij verschillende projecten is een grote hoeveelheid aardewerk uit de prehistorie en de Romeinse tijd gevonden in gesloten complexen, zoals afval- en silokuilen. Aardewerk wordt aan de hand van de uiterlijke kenmerken zoals, vorm van de pot of beker, versieringswijze, dikte van de scherf, maar ook mageringsmaterialen en bakseltypes gedateerd. Vooral voor prehistorisch aardewerk geldt dat de periode waarin het gedateerd wordt, vaak toch nog uit een of meerdere eeuwen bestaat. Door van de vullingen waarin het aardewerk gevonden wordt, ook een houtskoolmonster te nemen, kan deze datering verscherpt worden.

Kijken we op een grotere, synthetiserende wijze naar deze vondstcomplexen dan vormt zich nog een hoger onderzoeksdoel. Vooral prehistorisch aardewerk heeft vaak een zeer lokale of regionale chronologische ontwikkeling. Door juist deze gesloten vondstcomplexen door middel van C14 te dateren, kunnen de relatieve typochronologische dateringen van het aardewerk, absoluut gedateerd worden en daarmee gestaafd, verscherpt of juist gecorrigeerd worden. Door hier vondstcomplexen van meerdere vindplaatsen uit verschillende periodes uit een dergelijke micro-regio als Epse-Noord te kiezen, ontstaat hier de mogelijkheid om op een synthetiserend niveau de aardewerktradities en de ontwikkeling van het aardewerk van die regio te onderzoeken. Voor dit synthetiserende aardewerkonderzoek zijn niet enkel de C14-dateringen van belang. Het beschrijven en analyseren van het aardewerk door een aardewerkspecialist is hierbij een belangrijke factor.²

Voor het in samenhang beschrijven van een selectie van de relevantste materiaalcomplexen wordt door gemeente Deventer aan RAAP bv een opdracht verleend.

Kosten 110 uur a € 91,- per uur = € 10.010,-

C. 14C-dateringen Keramiek (€ 6.000,-)

In het kader van het onder B omschreven onderzoek worden door de gemeente Deventer of RAAP bv circa 20 monsters voor 14C onderzoek aangeboden.

Kosten 20 monsters a € 300,- per stuk = € 6.000,-

² Inzet keramiekspecialist Ivo Hermsen (RAAP) kost € 91,- per uur.

Artikel 5. Werkwijze afhandeling

Heijmans maakt het overeengekomen bedrag van € 20.000,- in één keer en volledig over naar de gemeente Deventer voor d.d. 6 mei 2022 , op rekeningnummer [REDACTED] onder vermelding van kenmerk / datum van deze overeenkomst.

Het te betalen bedrag van Heijmans aan de gemeente Deventer betreft geen vergoeding voor een (tegen-)prestatie. De bijdrage (subsidie) is conform de wet op de omzetbelasting niet belast met btw.

De Gemeente Deventer draagt zorg voor opdrachtverlening aan de externe partijen voor het aanvullende onderzoek en verzorgt de inhoudelijke controle op deze werkzaamheden.

Artikel 6 Toepasselijk recht

Op deze overeenkomst is Nederlands recht van toepassing. Alle geschillen die voortvloeien uit de overeenkomst of uit een onrechtmatige daad verband houdende met de overeenkomst zullen worden voorgelegd aan de bevoegde rechter.

Aldus overeengekomen en in tweevoud getekend te Deventer op 8-4-2022

Namens Heijmans Infra

Otto van Lookeren Campagne

Projectmanager Heijmans Infra

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer

Harry Bottenberg

Programmamanager Ruimtelijke Ordening